

PROF. DR. SZAJKÓ LÁSZLÓ

1922 – 1996

Összeállította: Kovácsné Prof. Dr. Gaál Katalin

1922. május 2-án született Eleken. Középiskolai tanulmányait Budapesten végezte, majd Mosonmagyaróváron **1946-ban** szerezte meg az Agrártudományi Egyetemen a diplomáját. **1948-ban** tanári képesítést szerzett.

1959-ben Gödöllőn summa cum laude doktorált és **1967-ben** nyújtotta be, majd védte meg kandidátusi értekezését. A MTA doktora fokozatát **1990-ben** szerezte meg.

1942-44-ig tanulmányai mellett –megszakításokkal – 13 hónapot töltött nagyüzemi gyakorlatban, ahol főleg az állattenyésztési feladatokat végzett.

Oktatói, szakmai munkáját 1944 derekán kezdte meg Magyaróváron, Baintner Professzor tanszékén demonstrátorként, majd mint kutatómérnök dolgozott.

Az **oklevél megszerzése után**, 1946-tól – álláshely hiányában – kinevezésre nem számíthatott, mégis a tanszéken maradt, ahol a tízezres kísérleti keltető üzem vezetését végezte. Kísérleteket folytatott az akkor még kevésbé tisztázott keltetés alatti tojássúly-csökkenés és a gép páratartalom és hőfoka közötti korrelációk tisztázására. Vizsgálta fajtatizta és keresztezett baromfi-állományok tojásainak életképességét és keltethetőségét. Megállapította három tyúkfajtánál az optimális keltető tojások súlyát.

1946-47-ben az Országos Termelési Bizottság Magyaróvári Kirendeltségénél dolgozott, ahol a földreform realizálása kapcsán a meg nem művelt területek szerződéses hasznosításával foglalkozott és közben az egyetemen kutatómunkát folytatott.

1948-1952-ig a Földművelésügyi Minisztérium Szakoktatási Főigazgatóságán, mint állattenyésztési tanulmányi előadó és osztályvezető-helyettes dolgozott. Részt vett az egyetem és a középiskolák tananyag reformjában és az új egyetemi jegyzetek és a középiskolai tankönyvek megírásában, illetőleg szerkesztésében.

Négy év minisztériumi szolgálat után **1952-ben a Magyaróvári Mezőgazdasági Technikumhoz** helyezték át tanárnak. Ekkor oktató tevékenységét szakmailag és didaktikailag kiemelkedőnek ítélték, és ezért megbízták több **országos bemutató tanítás** tartásával és tagja lett az Országos Tanulmányi Bizottságnak. Már ekkor megbízták a főiskola újra szervezésének ügyeivel.

1952-től kezdte meg a mai **Állattenyésztéstani Tanszék** megszervezését. Olyan szertárat és laboratóriumot épített ki, amelyet az anatómia, az állattenyésztés, a tejgazdaságtan és takarmányozástan oktatása terén dolgozó tanároknak országosan is bemutattak.

1953-tól, az Agrártudományi Főiskola újra működésétől kezdve, mint egyetemi docens, illetve egyetemi tanár Magyaróváron az Állattenyésztési Tanszéket vezette 1987-ig.

Az első években háromszemélyes tanszéki létszám mellett a hármas tárgykörhöz tartozó témák előadását egyedül tartotta (állattenyésztés, takarmányozástan és tejgazdaságtan). A tanszék indulásától kezdve azon fáradozott, hogy Magyaróvár az országos állattenyésztési kutatásokba szervesen bekapcsolódjon. Hamarosan tagja lett a tudományos kutatások Szarvasmarha-tenyésztési és Baromfitenyésztési Témakollektívájának. Kutató tevékenységét, az akkori követelményeknek megfelelően, főleg tájjellegű kérdésekben folytatta.

Szarvasmarha takarmányozási kérdések közül a **Fertő-táj, a Hanság és a Szigetköz ásványianyag ellátottságát**, a táj sajátosságából fakadó ásványi anyagok hiányát vizsgálta. Az akkor oly gyakori **táplálkozási hiányosság okozta** szarvasmarha **meddőség** okainak feltárására felmérte a környék gazdaságainak takarmányozási körülményeit és a foszfor és kalcium kiegészítés hatását vizsgálta.

1954-től a tanszéki kollégákkal együtt részt vett a baromfitenyésztés fejlesztésében, az akkor olyan sürgetően fontos **mintafalvak** kialakításában, és az ott található előregedett fajtátlan állományoknak a Főiskola telepének sárga magyar **tífuszmentes állományára való lecserélésében**. Ugyanekkor (1952-54) felismerte a **baromfikeresztezések** előremutató jelentőségét és azért több fajtaival keresztezéseket végzett **tojástermelésre és húselőállításra** egyaránt.

1954-től az OTÁF felkérésére tervezetet dolgozott ki a környéken lévő **10 állami gazdaság szarvasmarha-állományának központos rendszerű, évi 8 bikára vonatkozó utódellenőrzésére**. Részt vett a megyei és a dunántúli bika-állomány elbírálásában, kijelölésében, kiválogatásában.

1955 óta végzett a **szarvasmarhák fehérjehiányának kiegészítésére karbamid etetési kísérleteket**.

1963-ban kezdte meg a baromfitenyésztési témák között vizsgálni a "**fajtakérdés összefüggését a háztáji tenyészetekben**". Ebből a témából nőtt ki az az akció, amit a SZÖVOSZ-szal együtt folytattak Fejér megyében és megszülettek azok az eredmények, melynek nyomán kezdetben kialakult az országban lefolytatott háztáji tojóhibrid forgalmazás.

Legfőbb kutatási területe azonban a szarvasmarha tenyésztés volt. Tanszéki munkatársaival a **gépi fejés bevezetése érdekében** genetikai, élettani és műszaki vizsgálatokat folytattak. A vizsgálatok alapján a fejés előkészítésre és a gépi fejés technológiájára dolgoztak ki útmutatást. A tehénállomány gépi fejhetőségének megállapítási módszerét továbbfejlesztette, a vizsgálatokra műszert dolgozott ki (Országos Találmányi Hivatal: SA-1230/148.212 sz.), amelyet szabadalomként elfogadtak, ez pedig az **UBEROGRÁF** volt.

A találmányra és a kísérleti eredményekre felfigyeltek: a szovjet Tudományos Akadémia, a csehszlovák törzskönyvezési szakemberek, Jugoszlávia egyes főiskolái, az NSZK Grub-i és más kutató intézetei, a franciaországi INRA kutatóintézet szakemberei, de érdeklődtek Egyiptomból, Ausztráliából, Ausztriából, NDK-ból és más országokból is (**1961-1965**).

A szarvasmarha-tenyésztésben a **borjúnevelés területén** tanulmányozta négy külföldi országban (Franciaország, NSZK, NDK, CSSR) a **borjak és később a tejelő tehének kölcsönös káros szopásának kérdéseit. (1963-1966)**. Munkatársaival olyan elhelyezési megoldást dolgozott ki, amelynek hatására a borjúnevelésnek ez a káros hátránya nem jelentkezik. A **Lajta-Hansági Állami Gazdaság két 160-as nagyüzemi borjúnevelőjét** ennek alapján rendezte be. A borjúnevelés során **acidofil tej itatását** kísérletezték ki a Tejkísérleti Intézettel és azt jó sikerrel alkalmazták a káros emésztési tünetek megszüntetésére (**1962**).

Munkája, kutatásai során mindvégig állami programos kutatásokban vett részt. Fő témáját a gépi fejhetőségre vonatkozó genetikai- fiziológiai, műszaki és munkaszervezési területen interdiszciplináris jelleggel folytatta. Az előző eredmények alapján az Országos Gépkísérleti Intézettel közösen sikerült olyan új adatrögzítő berendezés megtervezése, amely alkalmas a fejési sebesség és a fejési folyamatok minden részletének rögzítésére. A MÉM-MI tervei alapján elkészítette az új elektronikus berendezést (**Electro-Uberotester**). A készülék adatai számítógépre átvihetők, lehetővé teszi a modern értékelést, mind a kutatási, mind a gépi fejés üzemi, kritikai elemzése és értékelése szempontjából.

Számos előadást, kerekasztal konferenciát tartott kutatóknak, hallgatóknak Lipcsében, Csehszlovákiában, NSZK-ban a Weihenstefan-i egyetemen.

Munkásságát több száz tudományos és ismeret-terjesztő cikk, egyetemi jegyzet, tankönyv, szakkönyv fémjelzi. Két szabadalmát ismerték el. Felsőszáz disszertáció elkészítésének volt irányítója, vizsgáztatója, bírálója. Emellett a hallgatók is számíthattak mindig segítőkészségére, évente 3-4 diplomamunka irányítását is vállalta.

A **TMB megbízásából** több mint 20 alkalommal vett részt mint bizottsági elnök, vagy tag, illetőleg mint opponens kandidátusi és akadémiai doktori munkák elbírálásában.

Vezetése idején **tanszékén 4 külföldi, 2 belföldi aspiráns** végezte munkáját. Ezek közül két külföldi és egy belföldi **aspiráns vezetője** volt.

Az MTA VEAB Állattenyésztési Munkabizottságának elnökeke volt.

Végül, mint ny. egyetemi tanár, tudományos szaktanácsadóként dolgozott a Pannon Agrártudományi Egyetem Mosonmagyaróvári Mezőgazdaságtudományi Karának Állattenyésztési Intézetében. Az Állattenyésztéstan tárgyban három speciális blokkban, továbbá fakultatív tárgyakban tartott előadásokat, illetőleg az **oktatás irányítója volt.**

Az Állattenyésztéstan Tanszékét 32 éven át vezette. Ez idő alatt a személyi feltételek keretében négy mezőgazdasági tudomány kandidátusa és két tudomány doktora fokozatot szereztek munkatársai.

Állami- és társadalmi megbízások keretében több országos, egyetemi és kari bizottságban fejtette ki tevékenységét.

Több alkalommal volt tudományos dékán- és rektorhelyettes.

Az MTA-MÉM Állattenyésztési Bizottságának állandó tagja, VEAB Állattenyésztési Munkabizottság elnöke, a MAE Országos Állattenyésztők Társaságának vezetőségi tagja, Egyetemi Doktori Bizottság tagja, Egyetemi Nemzetközi Kapcsolatok Bizottság tagja, Kari Külföldi Kapcsolatok Bizottság elnöke, Gyakorlati Oktatási Bizottság tagja, Gazdasági és Fejlesztési Bizottság tagja, Európai Állattenyésztők Szövetsége magyarországi Bizottságának delegált tagja, Nyúltenyésztők Világszövetségének tagja, MTA-VEAB Klub tagja, az Állattenyésztő Professzorok Klub tagja.

Az MTA Állattenyésztési és Takarmányozási Bizottságának tagja és az MTA-VEAB Állattenyésztési Bizottságának elnöke, tagja volt a PATE Doktori (PhD) Bizottságának és a Mosonmagyaróvár-i Kar Tudományos Bizottságának.

Munkássága eredményeként az alábbi kitüntetésekben részesült:

1954: "Kiváló Állattenyésztő"; 1961: "Mezőgazdaság Kiváló Dolgozója"; 1965: "Munka Érdemrend Ezüst Fokozata"; 1966: "Ujhelyi Imre" Emlékérem; 1978: "Kiváló Munkáért"; 1984: "Ujhelyi Imre" Emlékérem; 1985: "Pro Re Rustica Promovenda" Emlékérem; 1986: "Wilhelm Kirchner - Ehrenplaketten" (Lipcse); 1987: "Welman Oszkár" emlékérem.

Szajkó László professzorra ismerői, barátai, kollégái, tanítványai úgy emlékeznek, mint aki a professzoroktól elvárható szakmai, emberi tulajdonságok mindegyikével rendelkezett. Kiváló volt a kapcsolatteremtő képessége, diplomáciai érzéke. Vezetése alatt a társintézményekkel példaértékű volt a szakmai együttműködés, amit utódai tovább ápoltak. Tökéletes vezető volt, soha nem korlátozta kollégái szakmai előmenetelét, empátiával viseltetett nem szakmai problémáik iránt.

Családjában négy gyermeke is az ő nyomdokait követte. Mind a négyen agrármérnöki diplomát szereztek, és mind a négyen tanári pályán kamatoztatták tudásukat, édesapjuk tanári tartását és nagyságát követve.